

PHA 201 PALEOLİTİK KÜLTÜRLER

KONU 3: MODE 1 KÜLTÜRLERİ VE MODE 2 KÜLTÜRLERİNE GİRİŞ

TAYACIAN

Bu kültür 1932 yılında A.Breuil tarafından Fransa'nın Dordogne Bölgesi'nde Eyzies de Tayac'daki La Micoque sığınağının iki seviyesinden ele geçen endüstriye göre tanımlanmıştır. Adını da buradan alır. Söz konusu tabakalarda küçük ve kalın yongalara yapılmış olan alet topluluğu içinde kaba uçlar ve kenar kazıyıcılar yer alır. Bu endüstride bulunan yongaların çoğunluğunun büyük ve eğik topukları ile çok iri vurma yumruları vardır. Tayacian aslında Mousterio-Levalloisian karakterler taşıyan, aynı zamanda Clactonian tekniğini de barındıran bir kültürdür. Bu topluluk İspanya'dan Yakınoğu'ya kadar yayılmış alanlarda Acheulean gelenekli Mousterian ya da son Acheulean'ın altında bulunan seviyelerden ele geçmektedir.

Fransa'da Fonte Chevade'da Henry-Martin tarafından yapılan kazılarda gerçek Tayacian tabakalara, tipik Clactonian örneklerin bulunduğu bir tabakanın hemen üzerinde rastlanmıştır. A.Breuil Tayacian'ı iki yüzeyli alet kültürlerinin ilk evresiyle çağdaş olarak göstermiştir. Durum böyle olduğunda Tayacian'ı alt Paleolitik'e yerleştirmek gerekmektedir. Her ne kadar A.Breuil Avrupa'da Tayacian'ı Mindel-Riss buzularasına yerleştirmekte ise de L.Leakey bu görüşe karşı çıkmaktadır. Yakınoğu'daki Tayacian Avrupa'dakinden çok farklı değildir. Üstelik tıpkı Avrupa'da olduğu gibi üst Acheulean ve Micoquian'ın hemen altında olması ve iki yüzeyli alet endüstrilerinden bütünüyle yoksun bir kültür olduğu da belirtilmelidir.

Anadolu'da bu kültürün örneklerine tıpkı Clactonian endüstrileri gibi Karain Mağarası'nın alt seviyelerinden karşılaşılmaktadır. Karain'deki bu Tayacian karakterli endüstriler, iki yüzeyli endüstrileri içeren üst Acheulean seviyenin hemen altından ele geçmiştir. Clactonian ve Tayacian karakterli çakmaktaşı ve kuvarsitten üretilmiş yonga endüstrileri Konya'nın Ilgın gölü yakınlarında Dursunlu buluntu yerinden de tespit edilmiştir. Burası günümüzden yaklaşık 1 milyon yıl kadar eskidir. Yine benzer bir buluntu Gediz nehrinin taraçalarında tabaka içinden tespit edilmiş olan bir çakmaktaşı olup bu tabakanın yaşının 1.2 milyon yıl kadar eski olduğu saptanmıştır.

MODE 2 KÜLTÜRLERİNE GİRİŞ

ABBEVILIAN

Bu kültür adını Fransa'da Somme Nehri'nin Abbeville'deki yüksek sekilerinden alır. Bu terimden ilk kez Fransız Boucher de Perthes 1836 yılında bahseder. Literatüre ise 1882 yılında Gabriel de Mortillet tarafından geçirilmiştir. Abbeville yerleşim yeri Fransa'nın en kuzey ucunda ve İngiltere'ye çok yakın bir konumdadır. Bu kültürün alet çantasında genellikle kaba iki yüzeyliler ve yongalar yer alır. İki yüzeylilerin profilleri zig-zaglıdır. Yonga negatif izleri derindir ve yonga negatifi sayısı Acheulean iki yüzeylilere göre daha azdır. Ayrıca boyut olarak daha iri ve ağırdırlar. İki yüzeyle aletin sıklıkla her iki yüzeyi üzerinde de kabuk kalıntılarının olduğu görülür. Bu kültür, terim olarak bazı yazarlarca tercih edilmez ve bunun yerine alt Acheulean terimi kullanılır. Afrika'da yontuk çakıl endüstrilerinin hemen sonrasında böylesi endüstrileri görmek mümkündür. Ancak bunlar alt Acheulean olarak anılırlar. Dolayısıyla bu terim biraz da Avrupa'ya özgü kullanılan bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Abbevillian Fransa'da olduğu kadar İngiltere'deki Ipswich, Norwich ve Cromer yatakları ile Stone Bed ve Bone Bed buluntu yerlerinden de saptanmıştır. Günz buzulu sonları ve Mindel buzulu sırasında karşımıza çıkan böylesi endüstriler hem yontuk çakıl aletler hem de yonga aletler ile birlikte tespit edilmektedirler. Fransa ve İngiltere dışında bu kültüre birçok Avrupa ülkesinde rastlamak mümkündür.